

ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΞΕΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΤΟΓΚΟΝ

Εισαγωγή

Μεταξύ των μεγάλων εθνικών ομάδων του Μάλι, υπάρχουν πολλές μικρότερες, μερικές από τις οποίες προέρχονται από τις πιο αρχαίες νέγρικές φυλές της περιοχής. Μία από αυτές είναι οι Ντογκόν, φυλή του οροπεδίου της Μπαντιαγκάρα, η οποία ζει μέχρι και σήμερα σε σχεδόν πρωτόγονη κατάσταση κατοικώντας σε απλές λιθόκτιστες καλύβες.

Τις κυριότερες πληροφορίες γι' αυτή την φυλή τις δίνουν ο Μαρσέλ Γκριώλ και η Ζερμαίν Ντιτερλέν, δύο διάσημοι Γάλλοι ανθρωπολόγοι, οι οποίοι από το 1930 και για περίπου 20 χρόνια μελέτησαν τις συνήθειες και τα έθιμα των Ντογκόν.

Μετά τόσα χρόνια παραμονής τους στο Μάλι, οι δύο ανθρωπολόγοι έγιναν σχεδόν μέλη της φυλής και οι Ντογκόν αποφάσισαν να τους αποκαλύψουν τα απόκρυφα μυστικά του κοσμοειδώλου της φυλής τους. Δάσκαλους τους στις ιερές γνώσεις είχαν δύο μάγους ιερείς της φυλής, τον Γιεμπενέκα και τον Μάντα Ντ' Οροσόνγκο, έναν φύλαρχο, τον Ονγκνουλού Ντόλα, και την ιέρεια Ιννεκουζού Ντόλο.

Οι παραδόσεις των Ντογκόν

Σύμφωνα με τις παραδόσεις της φυλής των Ντογκόν, ιδρυτές του πολιτισμού τους ήταν οι Νόμμο. Συνήθως με το όνομα Νόμμο, οι Ντογκόν αναφέρονται στον συλλογικό μυθικό ήρωα εκπολιτιστή τους, ο οποίος σύμφωνα με τις παραδόσεις τους, ήρθε από το αστρικό σύστημα του Σείριου για να εγκαθιδρύσει μια κοινωνία δικαίου πάνω στην Γη.

Κατά έναν τρόπο, οι Νόμμο μπορούν να ταυτιστούν με τον Οάννες των Σουμερίων και τον Έα των Βαβυλωνίων.

Το όνομα Νόμμο προέρχεται από μια λέξη των Ντογκόν που έχει τη ρίζα της στο ρήμα νόμμο που σημαίνει δίνω σε κάποιον να πιει κάτι.

Για την ιστορία αναφέρουμε ότι η ύπαρξη του Νόμμο καταγράφεται σε αρχαιότατα Εβραϊκά κείμενα (1) όπου φέρεται να δημιουργήθηκε από το Θεό (2) μετά την καταστροφή τριών ανθρώπινων κόσμων (2). Μαζί με το Νόμο ο Θεός δημιούργησε την Γέεννα (2, 3), δηλαδή την Εβραϊκή κόλαση, τον Κήπο της Εδέμ, τον θεϊκό θρόνο, την ουράνια σκηνή, το όνομά του Μεσσία και τη Μετάνοια.

Σύμφωνα με αυτά τα κείμενα ο Νόμμο προέτρεψε τον Θεό να δημιουργήσει ακόμα έναν ανθρώπινο κόσμο (4), αλλά όταν ο Θεός τον έφτιαξε ο Νόμμο του παραπονέθηκε για την κακία που επικρατούσε σ' αυτόν (5).

Οι διηγήσεις των Ντογκόν για τη ζωή του Νόμμο πάνω στη Γη, όπως αναφέρουν οι ανθρωπολόγο Γκριώλ και Ντιτερλέν, είναι πολλές

Για τον Νόμμο οι Ντογκόν διηγούνται:

«...Ο Νόμμο μοίρασε το σώμα του στους ανθρώπους για να τους ταΐσει... Όπως το Σύμπαν ήπια από το σώμα του, έτσι και ο Νόμμο έδωσε στους ανθρώπους να πίνουν. Ο ίδιος σταυρώθηκε πάνω σ' ένα δέντρο κιλένα, πέθανε και μετά αναστήθηκε ».

Ο Νόμμο για τους Ντογκόν είναι ο οδηγός του Σύμπαντος, ο πατέρας της ανθρωπότητας και ο φύλακας των πνευματικών της αρχών, βροχοποιός και γενικότερα κυρίαρχος των υδάτων.

Σύμφωνα με την παράδοση της φυλής, οι Νόμμο ήρθαν στην Γη από τον Σείριο.

Δεν ήρθαν όμως όλοι. Εκείνος, που λέγεται και Νόμμο Ντίε ή Μεγάλος Νόμμο, έμεινε στον Σείριο μαζί με τον υπέρτατο Θεό Αμμά, και είναι ο αντιπρόσωπός του σε ότι αφορά τα θέματα της Γης. Ο Μεγάλος Νόμμο εκδηλώνεται στους ανθρώπους με την εμφάνιση του Ουράνιου Τόξου, το οποίο ονομάζεται Δρόμος του Νόμμο.

Σύμφωνα με τις καταγραφές των δύο ανθρωπολόγων οι παραδόσεις των Ντογκόν διηγούνται ότι στην Γη εμφανίζονται άλλα τρία είδη Νόμμο, ο πρώτος είναι ο Νόμμο Τιτιγιάννε που είναι ο αγγελιοφόρος του Νόμμο Ντίε που έμεινε στον Σείριο.

Ο δεύτερος Νόμμο ήταν ο Νόμμο Ο, δηλαδή ο Νόμμο των λιμνών, ο οποίος **θυσιάστηκε** πάνω στη Γη για τον εξαγνισμό και την αναδιοργάνωση του Σύμπαντος. Μετά τη θυσία του ο Νόμμο Ο επέστρεψε στο Σείριο κοντά στον μεγάλο Νόμμο Ντίε. Από εκεί, όπως πιστεύουν οι Ντογκόν, κάποια στιγμή θα πάρει πάλι ανθρώπινη μορφή και θα κατέβει στην Γη μέσα σε μια κιβωτό, μαζί με τους προγόνους των ανθρώπων. Στην συνέχεια, θα πάρει την πραγματική θεϊκή μορφή του και θα κυβερνήσει την Γη μέσα από τα νερά, αποκτώντας πολλούς απογόνους.

Τέλος υπάρχει και ο Νόμμο Αναγκόννο, ή απλώς Όγκο.

Ο Όγκο επαναστάτησε εναντίον του Δημιουργού, φέρνοντας την αταξία στο Σύμπαν και παρίσταται από τους Ντογκόν με την μορφή της Χλομής Αλεπούς, μια μορφή που πήρε μετά την ανταρσία και την πτώση του.

Από πολλές απόψεις η Χλομή Αλεπού μοιάζει με την αιγυπτιακή θεότητα Σετ, αλλά και με τον « εκπεπτωκότα άγγελο » της ιουδαϊκοχριστιανικής αγγελογολογίας.

Όπως φαίνεται από όλα τα προηγούμενα ο συσχετισμός των Νόμμο με πανάρχαιες Εβραϊκές πεποιθήσεις είναι προφανής και ως εκ τούτου οι παραδόσεις των Ντογκόν μάλλον δεν πρέπει να συναρτώνται με εξωγήινα ή μυστηριώδη γεγονότα.

Στις επιστημονικές εργασίες των διάσημων Γάλλων ανθρωπολόγων Μαρσέλ Γκριώλ και Ζερμαίν Ντιτερλέν, «UnSysteme Soudanais de Sirius» (1950) και « Le Renard Pale » αναφέρονται περίεργες αστρονομικές γνώσεις των Ντογκόν τις οποίες λογικά και ιστορικά δεν θα έπρεπε να έχουν. Ας αναφέρουμε μερικές από αυτές.

Οι παράδοξες αστρονομικές γνώσεις για τον Σείριο

Οι Ντογκόν γνώριζαν ότι ο Σείριος δεν είναι ένα απλό άστρο αλλά ένα αστρικό σύστημα εφόσον αναφέρουν την ύπαρξη ενός συνοδού του Σειρίου, του Σειρίου Β, πολύ πριν από την ανακάλυψή του από την σύγχρονη επιστήμη.

Οι Γκριώλ και Ντιτερλέν τονίζουν με έμφαση ότι το λαμπρό άστρο του Σειρίου δεν έχει τόση σημασία για τους Ντογκόν όσο ο μικροσκοπικός Σείριος Β, τον οποίο ονομάζουν πο-τόλο.

Τόλο σημαίνει άστρο και πο είναι ο σπόρος ενός δημητριακού, το οποίο στη Δυτική Αφρική λέγεται κοινά φόνιο, ενώ το επίσημο βοτανολογικό του όνομα είναι Δακτυλοπόα η ισχνή. Αναφέρουν οι Ντογκόν :

«...Ο Σείριος δεν είναι η βάση του συστήματος, αλλά μία από τις εστίες της τροχιάς ενός μικροσκοπικού άστρου που λέγεται πο-τόλο, το οποίο προκαλεί την προσοχή των αρσενικών μυστών».

Για την ιστορία αναφέρουμε ότι ο αστρονόμος Γιόχαν Φρήντριχ Μπέσσελ το 1844, λίγο πριν από το θάνατό του, διατύπωσε την άποψη ότι ο Σείριος πρέπει να είναι ένα διπλό σύστημα άστρων. Το 1862 ο Αμερικανός Άλβιν Κλαρκ μπόρεσε να διακρίνει με το τηλεσκόπιό του ένα αμυδρό φως εκεί που θα έπρεπε να βρίσκεται ο Σείριος Β.

Οι εκπλήξεις όμως συνεχίζονται εφόσον οι Ντογκόν γνώριζαν ακόμα και τη σωστή περίοδο της τροχιάς του αόρατου με γυμνό μάτι Σειρίου Β, που αναφέρουν στις παραδόσεις τους ότι διαρκεί πενήντα χρόνια.

Στις εργασίες τους που περιγράφουν την σημασία της ιερής τελετής Σίγκι της φυλής, οι Γκριώλ και Ντιτερλέν αναφέρουν ότι οι μάγοι της φυλής τους αποκάλυψαν ότι: ... Η περίοδος της τροχιάς του Σειρίου Β μετριέται διπλή, δηλαδή εκατό χρόνια, διότι στην διάρκεια της τελετής Σίγκι, τα μέλη της φυλής συνέρχονται κατά ζεύγη υπογραμμίζοντας την αρχή της δυαδικότητας.

Όπως ανακαλύφθηκε μετά από παρατηρήσεις που άρχισαν το 1894 και τελείωσαν το 1944, οι απόψεις των Ντογκόν επιβεβαιώνονται εφόσον βρέθηκε ότι η περίοδος του Σειρίου Β ήταν 49.9 χρόνια

Στις καταγραφές των γνώσεων των Ντογκόν αναφέρεται όμως και η περίοδος περιστροφής του Σειρίου Β γύρω από τον εαυτό του. Όπως αναφέρουν : «...Παράλληλα με την κίνησή της στο διάστημα η Δακτυλόποα (Πο-τόλο ή Σείριος Β) περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό της σε μια περίοδο που κρατάει ένα χρόνο και η περιστροφή της αυτή γιορτάζεται στην διάρκεια της τελετής μπάντο ».

Εκτός όμως όλων των προηγούμενων τα οποία αναφέρονται στην ύπαρξη και την κίνηση του Σειρίου Β, Οι Ντογκόν γνωρίζουν και τα φυσικά χαρακτηριστικά του άστρου εφόσον αναφέρουν: «...Το άστρο που θεωρείται το μικρότερο πράγμα στον ουρανό είναι και το βαρύτερο. Η Δακτυλοπόα (Πο-τόλο) είναι το μικρότερο πράγμα που υπάρχει. Είναι το βαρύτερο άστρο. Αποτελείται από ένα μέταλλο που λέγεται σαγκάλα και είναι πιο ανοιχτόχρωμο από το σίδηρο αλλά τόσο βαρύ ώστε όλοι οι άνθρωποι της Γης μαζί δεν μπορούν να το σηκώσουν.

Στην ουσία το άστρο ζυγίζει όσο όλοι οι σπόροι της Γης ή όλο το σίδηρο της Γης».

Όπως γνωρίζουμε σήμερα, ο Σείριος Β είναι ένας λευκός νάνος και ένα κυβικό πόδι του υλικού του θα ζύγιζε 2.000 τόνους.

Ένα κουτί σπίρτα γεμάτο τέτοια ύλη θα ζύγιζε 1,25 τόνους.

Αν το υλικό προερχόταν από τον πυρήνα του, θα ζύγιζε περίπου 50 τόνους.

Το άστρο είναι 65.000 φορές βαρύτερο από το νερό.

Ακόμα περισσότερες γνώσεις

Πέρα όμως από την ύπαρξη του Σείριου Β οι μάγοι της φυλής αποκάλυψαν στους δύο ανθρωπολόγους ότι στο αστρικό σύστημα του Σειρίου υπάρχει και ένα τρίτο αστέρι ο Σείριος Γ.

Λένε ειδικότερα : «...Υπάρχει κάποιο τρίτο αστέρι στο σύστημα του Σείριου που οι Ντογκόν ονομάζουν εμμέ για και το οποίο, σε σύγκριση με τη δακτυλόποα (Πο-τόλο), είναι τέσσερις φορές ελαφρότερο και ταξιδεύει σε μεγαλύτερη τροχιά, αλλά προς την ίδια κατεύθυνση και στο ίδιο χρονικό διάστημα (δηλαδή πενήντα χρόνια).

Οι αντίστοιχες θέσεις και των δύο άστρων είναι τέτοιες που η γωνία που σχηματίζουν με τον Σείριο είναι ορθή».

Το εμμέ για αναπαρίσταται από τους μάγους με τρεις τελείες, περιτριγυρισμένες από άλλες επτά τελείες. Το άστρο αυτό συνοδεύεται από έναν δορυφόρο που ονομάζεται να τόλο, δηλαδή άστρο των γυναικών, που το παριστάνουν με έναν σταυρό. Η άποψη των Ντογκόν επιβεβαιώθηκε το 1926 όταν από το αστεροσκοπείο του Γιοχανεσμπουργκ ανακοινώθηκε ότι ανακαλύφθηκε και ένας δεύτερος συνοδός του Σείριου 11ου μεγέθους, ο Σείριος Γ, έτσι ώστε στην πραγματικότητα μιλάμε για ένα τριπλό σύστημα άστρων.

Δυστυχώς από τότε δεν ξαναπαρατηρήθηκε το άστρο αυτό και ως εκ τούτου ο Σείριος Γ παραμένει ένα ανοικτό θέμα.

Οι εκτός Σειρίου αστρονομικές γνώσεις

Για τη Σελήνη οι Ντογκόν αναφέρουν ότι είναι ξερή και νεκρή σαν το ξεραμένο νεκρό αίμα.

Σχεδιάζουν τον πλανήτη Κρόνο με δακτυλίους γύρω του.

Γνωρίζουν ότι οι πλανήτες περιστρέφονται γύρω από τον Ήλιο.

Για το λόγο αυτό οι πλανήτες αναφέρονται ως τόλο τανάζε δηλαδή άστρα που γυρνάνε γύρω από κάτι. Αναφέρεται χαρακτηριστικά: «...Ο Δίας ακολουθεί την Αφροδίτη γυρνώντας αργά γύρω από τον Ήλιο». Με λίγα λόγια οι Ντογκόν γνώριζαν ότι ο Ήλιος ήταν το κέντρο του πλανητικού μας συστήματος.

Οι διάφορες θέσεις της Αφροδίτης υπενθυμίζονται από τους Ντογκόν σε μεγάλη γεωγραφική κλίμακα, με μια σειρά από βωμούς, όρθιες πέτρες ή κατασκευές μέσα σε σπήλαια και καταφύγια.

Οι θέσεις της Αφροδίτης προσδιορίζουν ένα αφροδιτιανό ημερολόγιο αντίστοιχο με το αφροδιτιανό ημερολόγιο των Μάγια.

Στην ουσία οι Ντογκόν έχουν τέσσερα διαφορετικά ημερολόγια, το ηλιακό, το αφροδιτιανό, το σειριακό και το σεληνιακό, το οποίο χρησιμεύει για τις διάφορες αγροτικές εργασίες.

Στην εργασία των Γκριώλ και Ντιτερλέν « Η χλωμή αλεπού », περιγράφεται ένα σεληνιακό ημερολόγιο. Περιέχει έναν πίνακα με δώδεκα στήλες, όπου η κάθε μία αντιπροσωπεύει ένα μήνα.

Αυτοί οι δώδεκα μήνες θεωρούνται ως το διάστημα μέσα στο οποίο κινείται η Γη, δηλαδή αντιπροσωπεύουν την τροχιά της Γης γύρω από τον Ήλιο, μέσα σε ένα χρόνο.

Στην διάρκεια αυτής της αυτής της τροχιάς πραγματοποιούνται οι περιστροφές της Γης γύρω από τον άξονά της κάθε ημέρα.

Η τροχιά της Γης γύρω από τον Ήλιο ονομάζεται « το διάστημα της Γης ».

Σύμφωνα με τις πλέον απόκρυφες παραδόσεις της φυλής ο πλανήτης Δίας έχει 4 δορυφόρους.

Όπως αναφέρουν : «...Το ακρωτηριασμένο γεννητικό μόριο της Χλομής Αλεπούς, δηλαδή του Νόμμο Αναγκόννο ήταν ακόμα ματωμένο όταν ο Αμμά πήρε το αίμα του και το ανέβασε στον ουρανό για να σχηματίσει τους τέσσερις δορυφόρους του Δία, που γυρνάνε από τότε γύρω του.

Οι τέσσερις αυτοί δορυφόροι είναι τέσσερις σφήνες που συγκρατούν τον Δία στην θέση του».

Συνεχίζοντας την διήγησή τους οι μάγοι των Ντογκόν βεβαιώνουν ότι υπάρχει μια μόνιμη αύρα γύρω από τα άστρα, διαφορετική από αυτή που φαίνεται συχνά γύρω από τη Σελήνη. Ομοίως φαίνεται πως γνωρίζουν ότι η Γη μας είναι μέλος του Γαλαξία μας λέγοντας:

«... Ο Γαλαξίας είναι καθ' εαυτή η εικόνα των στροβιλιζόμενων άστρων μέσα στον κόσμο των στροβιλιζόμενων άστρων, όπου βρίσκεται και η Γη».

Για τον παράξενο αυτό πολιτισμό του Μάλι υπάρχει ένας απεριόριστος αριθμός άστρων και στροβιλιζόμενων κόσμων δηλαδή γαλαξιών.

Ξεχωρίζουν προσεκτικά τρία είδη άστρων.

Λένε ειδικότερα: «...Οι απλανείς αποτελούν μέρος της οικογένειας των άστρων που δεν γυρνάνε...Οι πλανήτες ανήκουν στην οικογένεια των άστρων που γυρνάνε».

Οι δορυφόροι των πλανητών λέγονται τόλο γκονόζε δηλαδή άστρα που κάνουν κύκλους.

Όσον αφορά την ύπαρξη ζωής σε άλλους κόσμους οι Ντογκόν λένε : «...Οι κόσμοι των στροβιλιζόμενων άστρων ήταν κατοικημένοι, διότι ο Αμμά, όταν έδωσε στο Σύμπαν τη μορφή και την κίνησή του, δημιούργησε και τα ζωντανά πλάσματα.

Έτσι υπάρχουν πλάσματα που ζουν σε άλλες Γαίες, τα οποία ζουν όπως και εμείς πάνω στη Γη».

Αυτή η εξάπλωση της ζωής περιγράφεται καθαρά μ' έναν μύθο που λέει :

«...Ο άνθρωπος βρίσκεται στην τέταρτη Γη, αλλά στη τρίτη υπάρχουν άνθρωποι με κέρατα, οι ιννέου γκαμμουρούγκου, στην πέμπτη άνθρωποι με ουρές, οι ιννέου ντουλλόγκον, και στην έκτη άνθρωποι με φτερά, οι ιννέου μπούμο».

Όλα τα προηγούμενα μοιάζουν πολλοί με τις μυθολογικές απόψεις των πολιτισμών της Νότιας Αμερικής.

Ο όρος πλακούντας χρησιμοποιείται από τους Ντογκόν για να περιγράψει ένα σύστημα ή μια ομάδα άστρων ή πλανητών.

Το ηλιακό μας σύστημα αναφέρεται ως πλακούντας του Όγκο του κακού Νόμμο μιας ύπαρξης αντίστοιχης του Χριστιανο-ιουδαϊκού Διαβόλου που επαναστάτησε εναντίον του Δημιουργού του, ενώ το σύστημα του Σείριου ως πλακούντας του Νόμμο του καλού θεού δημιουργού..

Η κοινωνία των Ντογκόν γνωρίζει ότι ο ουρανός φαίνεται να γυρνάει λόγω της περιστροφής της Γης γύρω από τον άξονά της εφόσον αναφέρουν: «...η κίνηση των άστρων γίνεται από την ανατολή στη δύση είναι φαινομενική, και απλά έτσι την βλέπουν οι άνθρωποι».

Ομοίως αναφέρουν: «...Η Γη γυρνάει γύρω από τον άξονά της και διαγράφει έναν μεγάλο κύκλο (γύρω από τον Ήλιο)...Η Σελήνη γυρνάει σαν σπείρα γύρω από τη Γη. ...Ο Ήλιος είναι κατάλοιπο του πλακούντα του Όγκο, βρίσκεται στο κέντρο του συστήματος και μοιράζει το φως στο διάστημα και στη Γη».

Σύμφωνα με κάποιες απόψεις των Ντογκόν, το Σύμπαν δημιουργήθηκε από μια πρωταρχική δόνηση που προχωράει με ελικοειδή μορφή ξεκινώντας από ένα κέντρο.

Με λίγα λόγια, η κοσμογονία των Ντογκόν προβλέπει την εξέλιξη ενός Σύμπαντος στροβίλου.

Όλα τα προηγούμενα είναι αρκετά περίεργα δημιουργώντας ένα πλήθος προβλημάτων και ερωτηματικών στους αρχαιολογικούς αλλά και τους ευρύτερους επιστημονικούς κύκλους.

Το γεγονός αυτό μας οδηγεί στο να επισημάνουμε και αν καταγράψουμε τις ανακαλύψεις των ανθρωπολόγων Γκριώλ και Ντιτερλέν, διατηρώντας όλες τις επιφυλάξεις μας, εφόσον μέχρι σήμερα καμιά επιστημονική έρευνα δεν τα έχει ανατρέψει.

Και εν τέλει, οι εργασίες των Γκριών και Ντιτερλέν βρίσκονται κατατεθειμένες ως επιστημονικά τεκμήρια στη βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου Εθνολογίας στο Παρίσι, από όπου τις προμηθευτήκαμε.

Ειδικά η εργασία του Γκριώλ, « Οι μάσκες των Ντογκόν », που αναφέρεται στην στην κοσμογονία και την μεταφυσική της φυλής, μας οδηγεί σε τρόπους σκέψης εξαιρετικά πολύπλοκους και σε ένα κοσμοείδωλο που μιλάει για πανάρχαιες δοξασίες και απαιτεί μακρόχρονη μελέτη και επεξεργασία από ειδικούς μελετητές.

Η τελική άποψη της Ντιτερλέν πάνω σε αυτό το θέμα είναι ότι «σε κάθε περίπτωση οι Ντογκόν έχουν μια λεπτομερή γνώση του Σύμπαντος, που για το πολιτισμικό επίπεδο της φυλής τους είναι πολύ ακριβής. και δεν θα έπρεπε να την έχουν».

*Μάνος Δανέζης**

Το κείμενο έχει αναρτηθεί στο προσωπικό του ιστότοπο.

<https://www.manosdanezis.gr/category/ok/>

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ρ. Γκριβς και Ρ. Παταϊ: «Οι εβραϊκοί Μύθοι». σ. 39, Εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα 1994
2. Gen.Rab. 23,68,262-263
3. Mid.. Techillim, 391 PRE, κεφ. 3
4. PRE, κεφ.3, πρβλ. Gen. Rab. 20
5. Yalqut Reubeni, i.22, παραθέτει το Sode Raza

* Ο Μάνος Δανέζης είναι επίκουρος καθηγητής στο τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.